

Ystävä sä lapsien

Tampereen ev.lut. seurakuntien päätöksenteon lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) ohje

Hyväksytty yhteisessä kirkkoneuvostossa 24.3.2022

ja seurakuntaneuvostoissa 28.4.2022 ja 19.5.2022.

Merkitty tiedoksi yhteisessä kirkkovaltuustossa 7.4.2022.

Tervetuloa LAVAlle!

Tervetuloa LAVAlle eli arvioimaan viranhaltija- tai toimielinpäätöksen vaikutuksia alle 18-vuotiaisiin! Sinulle on annettu ratkaisu- tai esittelyvalta, käytä sitä viisaasti ja ota lapsen etu huomioon.

Lähtökohtanamme on tehdä aina ensisijaisesti lapsen ja nuoren edun mukaisia ratkaisuja ja nostaa nämä myönteiset vaikutukset myös esiin, mutta toisinaan päätöksillämme on myös kielteisiä vaikutuksia lapsiin ja nuoriin. Lapsivaikutusten arviointi onkin ensisijaisesti ajattelutapa ja prosessi – toki toissijaisesti myös tarkistuslista mutta ei ainakaan kumileimasin. Kirkkojärjestys edellyttää ennakoarviointia – ja tamperelainen järki ja sydän myös seurantaa jälkikäteen. Arviointi on toki aina jossain määrin subjektiivista, mutta vähennämme mutua ja lisäämme arvioinnin neutraalisuutta, objektiivisuutta, yhtenäisyyttä, validiteettia ja reliabiliteettia tällä yhteisellä linjauksella ja ohjeella.

Kirkkojärjestys (9.5.2014/417) 23 luku 3 §

Lapsen edun edistämiseksi kirkollisen viranomaisen on päätöksen valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon sen vaikutukset lapsiin. Vaikutusten arvioinnin tekee se viranomainen, joka käsittelee asiaa ensimmäisenä. Lapsella tarkoitetaan alle 18-vuotiasta.

Ohjeistuskin on prosessi. LAVA-seurantatyöryhmä päivittää tätä ohjetta tarvittaessa saadun palautteen perusteella. Avoimia kysymyksiä jää: Miten (pitkälle) epäsuoria vaikutuksia etsitään ja arvioidaan? Paljonko LAVAAan ja laajoihin selvityksiin/kuulemisiin on varattava työaika? Entä jos on kiire? Miten monipäätöksiset prosessit?

Ohjeistus on julkaistu yhtymän intranetissa Arkissa ja kotisivuilla www.tampereenseurakunnat.fi/lava. Lisämateriaali ja keskustelu ovat Teamsissa Tampereen seurakunnat Tampere -tiimin LAVA-kanavalla.

Vastuu kuuluu esittelijälle ja päättäjälle

LAVA-vastuu on asian päättävällä tai esittelevällä viranhaltijalla.

Tampereen seurakunnat ja yhteiset tehtävät ovat valinneet kukin kaksi lapsiasiahenkilöä, joista toinen on luottamushenkilö ja toinen työntekijä. He ovat asiantuntijoita, joiden puoleen valmisteluja tekevät hallintoelinten esittelijät voivat kääntyä. Nämä lapsiasiahenkilöt muodostavat LAVA-seurantaryhmän, jonka tehtävänä on koordinoida, ohjeistaa ja kehittää sekä toiminnan että päätösten lapsivaikutusten arviointia seurakunnissa ja yksiköissä.

Tampereen seurakuntayhtymässä toimii nuorten vaikuttajaryhmä, jonka tavoitteena on lisätä nuorten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia seurakuntien ja yhtymän päätöksenteossa ja sen valmistelussa sekä seurakuntien toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Toiminnalla tuodaan päättäjiä ja päätöksentekoa lähemmäksi nuoria. Ryhmä voi toimia kokemusasiantuntijana lapsivaikutusten arvioinnissa.

Periaate kirjataan toimielinpöytäkirjojen kokoustietopykälään

Toimielinkokousten esityslistojen ja pöytäkirjojen kokoustietopykälän käsittelyjärjestys-kohtaan kirjataan:

Tämän kokouksen päätösehdotukset on valmisteltu yhtymän LAVA-ohjeistuksen mukaan (KJ 23:3). Jos päätöksellä on **vähäistä merkittävämpiä** vaikutuksia alle 18-vuotiaisiin, arviointi on kirjattu asian esittelyyn.

Arvioitavat näkökulmat

Miten päätös vaikuttaa seuraaviin asioihin? Vaihtelee ko vaikutus eri ryhmien välillä (esim. sukupuoli, ikäryhmät, vähemmistöryhmät, erityistä tukea tarvitsevat, kirkkoon kuulumattomat, kastamattomat)? Seuraako vaikutus heti vai myöhemmin? Onko kyse lyhyestä vai pitkäkestoisesta vaikutuksesta?

1. mahdollisuudet toimia, osallistua ja liikkua sekä sosiaaliset suhteet
2. mahdollisuus tulla kuulluksi, vaikuttaa ja olla osallinen
3. hengellinen elämä
4. psyykkinen hyvinvointi, terveys ja turvallisuus sekä kasvurauha
5. fyysinen hyvinvointi, terveys ja turvallisuus
6. perheiden talous
7. elinympäristö ja -olosuhteet sekä asenteet
8. lasten ja nuorten kanssa työskentelevä henkilöstö.

Prosessin rautalankamalli asian esittelevälle tai päättävälle viranhaltijalle

- 1) Kaikilla päätöksillä vaikutuksia alle 18-vuotiaisiin. Mitkä ovat tämän päätöksen suorat ja epäsuorat, myönteiset ja kielteiset vaikutukset lapsiin ja nuoriin edellä listatuista näkökulmista? Mitä myönteisiä vaikutuksia on syytä nostaa esille ja edistää? Mitä kielteisiä vaikutuksia on otettava huomioon päätöksenteossa? Siis onko tällä päätöksellä **vähäistä merkittävämpiä** vaikutuksia alle 18-vuotiaisiin?
 - **Ei - ja se on aivan ilmeistä.** Älä kirjaa mitään. ✓
 - **Ei - mutta se ei ole ilmeistä.** Kirjaa viranhaltijapäätöksen perusteluun tai toimielinpäätöksen esittelyyn: *"Päätöksellä ei ole (tässä vaiheessa) vähäistä merkittävämpiä vaikutuksia alle 18-vuotiaisiin."* ✓
 - **Kyllä.** Siirry kohtaan 2. 🖱️
- 2) Ovatko päätöksen vaikutukset alle 18-vuotiaisiin **erityisen merkittäviä, laajoja, pitkäkestoisia taikka julkista mielenkiintoa herättäviä**?
 - **Eivät.** Kirjaa viranhaltijapäätöksen perusteluun tai toimielinpäätöksen esittelyyn lyhyesti, millaisia myönteisiä taikka kielteisiä vaikutuksia päätöksellä on alle 18-vuotiaisiin sekä millä toimenpiteillä myönteisiä vaikutuksia pyritään vahvistamaan ja/tai kielteisiä vaikutuksia lieventämään tai vähentämään. Jos päätös tai esitetty ratkaisuvaihtoehto heikentää lapsen etua, kirjaa myös, mitkä seikat puoltavat päätöstä tai esitettyä ratkaisuvaihtoehtoa. ✓
 - **Kyllä.** Siirry kohtaan 3. 🖱️
- 3) Konsultoi seurakuntasi tai yhteisten tehtävien lapsiasiahenkilöä (viranhaltijaa). Päätä sitten, **tarvitaanko päätöksenteon tueksi lisää taustatietoa** a) varhaiskasvatuksen tai nuorisotyön viranhaltijoilta, b) nuorten vaikuttajaryhmältä, c) laajemmalla joukolla lapsia, nuoria tai perheitä.
 - **Ei.** Laadi nykytilan ja vähintään kahden ratkaisuvaihtoehdon lapsivaikutusten arviointi LAVA- taulukkoon. Kirjaa viranhaltijapäätöksen perusteluun tai toimielinpäätöksen esittelyyn: *"Lapsivaikutusten arviointi on liitteenä."* Liitä taulukko päätökseen/esitykseen. ✓
 - **Kyllä.** Siirry kohtaan 4. 🖱️
- 4) **Tee tarkempi ja laajempi lapsivaikutusten arviointi ja taustatiedon hankinta** seuraavasti:
 - 🖱️ Pyydä lausunto kasvatuksen viranhaltijoilta **ja/tai** nuorten vaikuttajaryhmältä. Jos on tarpeen kuulla laajempaa joukkoa lapsia, nuoria tai perheitä, konsultoi lapsiasiahenkilöä. Tee kuulemisesta kooste.
 - 🖱️ Laadi nykytilan ja vähintään kahden ratkaisuvaihtoehdon lapsivaikutusten arviointi LAVA- taulukkoon. Kirjaa viranhaltijapäätöksen perusteluun tai toimielinpäätöksen esittelyyn: *"Lapsivaikutusten arviointi on liitteenä."* Liitä taulukko, lausunnot ja kuulemisen kooste päätökseen/esitykseen. ✓

Liite: PÄÄTÖKSEN LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Päätettävä asia			
Asiassa on kuultu Kirjaa, keitä (nimi ja tehtävänimike ja nimi) on kuultu: lapsiasiahenkilöä, kasvatuksen viranhaltijoita, nuorten vaikuttajaryhmää taikka laajempaa alle 18-vuotiaiden joukkoa ja/tai perheitä.			
Ratkaisuvaihtoehdot A) Selosta ratkaisu A lyhyesti tähän. B) Selosta ratkaisu B lyhyesti tähän			
Vaikutukset alle 18-vuotiaisiin	Nykytilanne, ei tehdä mitään	Ratkaisu A	Ratkaisu B
mahdollisuudet toimia, osallistua ja liikkua sekä sosiaaliset suhteet	Merkitse + ja listaa myönteiset vaikutukset. Merkitse – ja listaa kielteiset vaikutukset. Jos ei vaikutusta, jätä tyhjäksi.		
mahdollisuus tulla kuulluksi, vaikuttaa ja olla osallinen			
hengellinen elämä			
psykykinen hyvinvointi, terveys ja turvallisuus sekä kasvurauha			
fyysinen hyvinvointi, terveys ja turvallisuus			
perheiden talous			
elinympäristö ja -olosuhteet sekä asenteet			
lasten ja nuorten kanssa työskentelevä henkilöstö			
muut erityiset vaikutukset			
Millä toimenpiteillä myönteisiä vaikutuksia vahvistetaan?			
Millä toimenpiteillä kielteisiä vaikutuksia lievennetään tai vähennetään?			
Lapsivaikutusten tiivistelmä sekä arvioinnin johtopäätökset ja perusteet			
Jos päätös tai esitetty ratkaisuvaihtoehto heikentää lapsen etua, mitkä seikat puoltavat päätöstä tai esitettyä ratkaisuvaihtoehtoa?			
Kuka seuraa päätöksen vaikutuksia? Miten, milloin ja kenelle hän raportoi?			